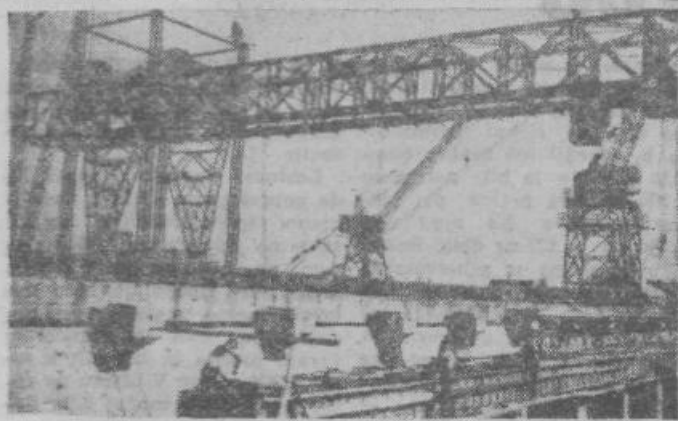

GOSPODARSTVO V SVETU

Graditev naprav za separacijo železne rude v severozahodni Poljski. Te naprave bodo pripravljale in proizvajale zaloge za potrebe šlezjskih livarn. Naprave bodo začele obratovati še letos.

POTROŠNJA IZBRANIH IZDELKOV NA PREBIVALCA NA POLJSKEM

Izdelek	Merska enota	1949	1954
Zito	kilogramov	163,3	166,0
Meso in maščobe	kilogramov	28,9	37,7
Mlečni izdelki	litrov	278,7	322,6
Jajca	kosov	116	135
Rastlinska olja	kilogramov	1,3	1,8
Sladkor	kilogramov	19,3	22,4
Cigarete	kosov	893	1.278
Volnene tkanine	metrov	1,8	2,2
Bombažne tkanine	metrov	13,4	16,1
Usnjeni čevlji	parov	0,5	0,9
Papir	kilogramov	10,2	12,8
Mle	kilogramov	1,7	1,9

INDUSTRIJSKA PROIZVODNJA POLJSKE

Izdelek	Merska enota	1949	1955
Črnj premog	milijonov ton	74,1	94,3
Rjavj premog	milijonov ton	4,6	6,0
Železna ruda	milijonov ton	0,7	1,9
Koks	milijonov ton	5,8	10,0
Elektroenergija	milijard kwh	8,3	17,8
Surovo železo	milijonov ton	1,39	3,12
Surovo jeklo	milijonov ton	2,30	4,42
Cink	tisoč ton	108,3	156,3
Kavstična soda	tisoč ton	58	101
Umetna gnojila	tisoč ton	147,5	284,8
Cement	milijonov ton	2,3	3,8
Železniški vagoni	tisoč	15,4	21,3
Tovornjaki	tisoč	0,2	10,4
Avtomobilj	tisoč	—	4,1
Ladijski prostor	tisoč br. t.	12,3	110,3
Kmetijski stroji in oprema	milijonov zlotov	48,5	193,9
Traktorji	tisoč	2,5	7,9
Stroj za obdelavo kovin	tisoč ton	9,4	27,8
Motorna kolesa	tisoč	4,2	30,1
Kolesa	tisoč	91,1	447,8
Radjski aparati	tisoč	65,1	461,6
Bombažno predivo	tisoč ton	90,7	114,0
Volneno predivo	tisoč ton	38,6	51,4
Bombažne tkanine	milijonov metrov	406,3	568,2
Volnene tkanine	milijonov metrov	50,1	75,4
Usnjena obutev	milijonov parov	7,3	24,1
Papir	tisoč ton	265,2	402,8
Sladkor	milijonov ton	0,75	0,98

KMETUSKA PROIZVODNJA NEKATERIH EVROPSKIH DRŽAV V LETU 1955

	(Tisoči ton)		(Tisoči glav)	
	Pšenica	Drugo žito	Govedo	Svinje
Poljska	2.200	11.100	7.900	10.900
Anglija	2.514	5.893	10.672	5.827
Svedska	747	1.776	2.575	1.575
Zahodna Nemčija	3.378	9.074	11.819	13.777
Belgija	720	983	2.252	1.419
Jugoslavija	2.438	4.757	5.273	4.731
Danska	265	4.145	3.178	4.097
Italija	8.300	4.045	9.250	4.450

Delavski sveti na Poljskem

Razširitev pristojnosti gospodarskih podjetij

Osmi plenem Zdrružene poljske delavske partije predstavlja enega najpomembnejših političnih dogodkov v zadnjem času. Njegov pomen se ne kaže samo v sklepih, ki jih je sprejel glede krepitve suverenosti in nacionalne neodvisnosti države ali demokratizacije družbenega in političnega življenja sploh, ker posebej prihaja do izraza v sklepih, ki odpirajo pot uvedbi delavskega upravljanja v gospodarstvu.

Na temelju mnogih razpravljanj v posameznih podjetjih so bili na plenumu ugotovljeni osnovni principi delavskega samoupravljanja, ki so konkretizirani v »Načrtu sklepa ministrskega sklepa o uvedbi organizacije in pristojnosti dela delavskih svetov«. Na temelju tega sklepa, ki naj dobi šele z diskusijo pred širšimi forumi javnosti in političnega življenja države dokončno obliko, bodo ustanovljeni delavski sveti.

Po načrtu te odločbe, je organ kolektiva, ki upravlja podjetje, delavski svet, ki je pristojen za vsa osnovna vprašanja gospodarskega poslovanja podjetja. Tako na primer delavski svet potrjuje letne proizvodne plane, investicijske programe v okviru omejitev, ki so določene za podjetje, odloča o organizaciji in tehničnem izpopolnjevanju proizvodnje, odloča o razdelitvi dela dobička, ki pripada podjetju, ugotavlja sistem norm, tarifnih pravilnikov in premijskih pravilnikov v okviru pristojnosti podjetja, sprejema notranje pravilnike itd.

Z uvedbo delavskih svetov načelo individualnega vodstva operativnih poslov podjetja po direktorju ne bo kršeno. Delavski svet naj neposredno sodeluje samo pri postavljanju in odstavljanju direktorja. S statutom delavskega sveta bodo zajamčeni interesi kolektiva in podjetja.

Ker bi v pogojih sedanjih zoženih pristojnosti podjetij delavskega samoupravljanja bolj ali manj predstavljale samo fikcijo, je plenum v prizadevanju po splošni demokratizaciji družbenega življenja sklenil, da se loti demokratizacije sistema upravljanja z gospodarstvom na osnovi razširitve pristojnosti podjetij. V ta namen je ministrski svet hkrati z načrtom odločbe o uvedbi delavskih svetov sprejel tudi načrt odločbe o razširitvi pooblastil državnih industrijskih podjetij. Dosedanje pristojnosti podjetij so bile znatno razširjene.

Podjetja bodo pooblašena, da sprejemajo in potrjujejo podrobne tehnično industrijske finančne plane na osnovi planskih nalog, ki jih določijo predpostavljene enote. Nadalje so podjetja pooblašena, da izpremenijo strukturo investicij v okviru investicijskega programa in da potrdijo finančni obseg vseh vrst investicij izven določenih omejitev. Podjetja bodo razen tega potrdjevala generalne rekonstrukcije in rekonstrukcije v okviru finančnih omejitev, ki jih določijo predpostavljene enote. Med drugim bodo podjetja samostojno določala kategorije vseh delavcev in uslužbencev, kar po-

meni, ugotavljala delovna mesta in tarifne postavke na osnovi obveznega splošnega plačnega sistema z izjemo direktorja podjetja itd.

Določbe načrtov teh dveh odločb ni treba razumeti kot dokončne, temveč samo kot iskani in prve korake na tem področju. Pričakujejo, da jih bosta

spremenili ne samo praksa, temveč tudi javna diskusija, ki še traja. Zadnje vesti, ki prihajajo s Poljske, govoriyo v korist tega. Po vesteh varšavskega radia je poljski sejm te dni sprejel zakon o delavskih svetih, ki je širše zajel problematiko upravljanja podjetij, kakor prikazujejeta omenjena odločbi. B.

UVOZ SUROVE NAFTE V ZAHODNO EVROPO

	(v milijonih ton)			Uvoz nafte s področja Srednjega Vzhoda		
	1953	1954	1955	1953	1954	1955
Anglija	24,0	27,6	30,8	21,6	25,0	26,2
Francija	21,9	23,1	23,4	15,2	17,3	18,1
Zahodna Nemčija	3,8	5,4	6,5	1,7	2,2	2,9
Italija	11,2	14,3	16,0	6,1	9,0	9,9
Belgija-						
Luksemburg	2,4	3,3	4,1	2,2	2,2	2,5
Nizozemska	7,0	8,0	10,8	4,6	4,6	5,0
Svedska	1,3	1,5	1,9	0,8	0,9	0,4
Skupaj navedene države	71,6	83,2	93,5	52,2	61,2	64,0

Danes se vedno ni mogoče točno videti v naprej vse ekonomske posledice, ki jih bo imela za svetovno gospodarstvo anglofrancoska agresija na Egipt, nekatere izmed njih pa že lahko ugotovimo. Po poročilih agencij v Angliji, Franciji in drugih državah Zahodne Evrope pričakujejo stroge omejitve porabe bencina. Znano je, da so bili med napadom anglofrancoskih sil močno poškodovani Sueški prekop in naftovodi v Libanonu, Siriji in Jordanu. Tako se je popolnoma pretrgala preskrba evropskega tržišča z nafto s Srednjega vzhoda.

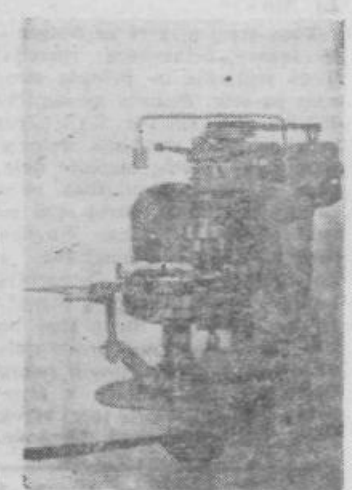
Ker je največji del nafte, ki je bil uvožen v Zahodno Evropo, prihajal s Srednjega vzhoda, kakor je to razvidno tudi iz naše tabele, tem državam ne preostaja nič drugega, kakor da zmanjšajo potrošnjo nafte in poskušajo nakupiti dopolnilne količine na dolarskem področju. Omejitve, ki so bile deslej uveljavljene, bodo zmanjšale potrošnjo bencina v državah Zahodne Evrope za 20 do 30 odstot. Cene bencina skateje, avtomobilom pa se znižujejo. Pričakujejo, da bodo velike tovarne avtomobilov prisiljene zmanjšati proizvodnjo in odpustiti delavce, ker je zanimanje kupcev popolnoma popustilo. To ima lahko resne posledice tudi za druge industrije.

Pomanjkanje bencina bo moralo imeti še daleč pomembnejše posledice za trgovinsko bilanco zahodnoevropskih držav. Čeprav jim bo uspelo zagotoviti potrebne količine nafte v Ameriki, jo bodo prisiljene plačati v dolarjih, kar bo v tleh štirih naslednjih mesecih povečalo njihova dolarska plačila za 300 milijonov dolarjev.

Z onesposobitvijo Sueškega prekopa za plovbo je ves pomorski promet, ki je šel skozi Suez, usmerjen sedaj na pot okoli Afrike. To po eni strani zelo podražuje prevozne stroške in močno spreminja struk-

turo cen prepeljanega blaga, po drugi strani pa še bolj zaostruje že tako pereč problem ladijskega prostora. Računajo, da bo plovba okrog Rta Dobre nade stala glavne uporabnike Sueškega prekopa okrog 100 milijonov dolarjev na mesec.

Ni mogoče pričakovati, da bodo vse te nepriljetnosti odpravljene s pomočjo ameriške vlade. Vlada ZDA se česlej ni izjavila v drugem smislu kakor le, da je pripravljena subvencionirati ceno ameriškega bencina, ki bi ga izvozili v Zahodno Evropo. To samo delno olajšuje problem dolarskega deficita, ne vpliva pa sploh na izgube, ki bodo nastale s podražitvijo prevozov in pomanjkanjem ladijskega prostora. Kajti ne gre samo za nafto, čeprav je njen prevoz značilen tanl 65 odstot vsega prometa Sueškega prekopa, temveč tudi za tako pomembne surovine, kakor so kositer, kavčuk, cink in še vrsta drugih, brez katerih si evropske industrije niti ne moremo zamisliti.

Stroj za zapiranje konzerv, ki ga je izdelala tovarna v Železniku. Glej članek na 14. strani.